СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 180. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 5. серпня, 1926. VOL. XXXIV. No. 180. Jersey City, N. J., Thursday, August 5. 1926. THREE CENTS

ЗАХОДИ ЗАМИРЕННЯ МЕКСИКА З РИМОМ РОЗБИВАЮТЬСЯ

МЕКСИКО, 3. серпня. — З ріжних сторін піднято нині заходи до закінчення боротьби межи державою а римо-католицькою церквою в Мексику.

Наперед посередництва піднялися представники ріжних південно-американських держав, але їх заходи не дали ніяких овочів, бо противні сторони найшлися на таких далеких становищах, що зближити їх показалося неможливою річчю.

Пробували відтак погодити мексиканський уряд і церкву мексиканські нафтярі й банкирі, але уряд відразу побачив, що се властиво представники римо-католицької церкви. Банкирі пруть уряд до погоди з церквою, бо церква загрозила була бойкотом бизнесу, як що уряд буде виконувати мексиканську конституцію, і досі католики вже виняли з мексиканських банків вісім і пів міліона долярів ощадностий. Се, однак, як кажуть урядники не така дуже велика сума, щоби мала поважний вплив на біг бизнесу.

АМЕРИКАНСЬКІ ЦЕРКВИ ЗАХОВУЮТЬ ПОВНУ НЕВТРАЛЬНІСТЬ У БОРОТЬБІ.

НЮ ЙОРК, 3. серпня. — Заходи кількох американських католицьких епископів зеднати некатолицькі церкви в Злучених Державах до виступу проти мексиканського уряду не віднесли досі найменчого успіху.

Тоді, як римо-католицька церква виступала зі заявою, що мексиканський уряд бореться проти церкви, а то навіть проти релігії й віри взагалі, некатолицькі церкви Злучених Держав заняли становище, що мексиканський уряд виконуе свою конституцію, як він до сього зобовязаний та що ціла боротьба уряду не е боротьба проти католицької церкви, але лишень проти її політичного впливу, отже не релігійна боротьба, а політична. Декотрі американські церкви теж мусіли приноровитися до мексиканських законів і неодна з них мусіла забрати собі з Мексика проповідників, які не є мексиканськими горожанами, а мимо сього вони не протестують, бо признають, що Мексико має до сього право.

МЕКСИКАНСЬКИЙ КОНЗУЛЬ ПРОТИ ВИСТУПІВ АМЕРИКАНСЬКИХ КАТОЛИКІВ.

НЮ ЙОРК, 3. серпня. — Ґенеральний конзуль Мексика видав публичну заяву до ґазет, в якій пятнуе заходи кількох американських римо-католицьких епископів викликати інтервенцію американського уряду в Мексику за католицькою церквою.

Конзуль заявляе наперед, що бойкот торговлі, яким мексиканські епископи грозили урядови Мексика, не повівся. Бизнес у Мексику не то що не гірший, але ще ліпший.

Далі конзуль заявляе, що боротьба в Мексику се не боротьба проти віри або релігії, а боротьба за політичний вплив католицької церкви в Мексику. Ся церква разом з еспанською шляхтою тримала Мексико в своїй неволі через 300 літ. За той час шляхта й церква виставили там 20,800 церков, які мають представляти вартість 1 міліярда долярів. Спитати тепер, що сі пани краю зробили для народньої освіти? Нічого. Наслідок того загальна темнота Мексиканців.

Мексиканський уряд не хоче вмішуватися в те, як мають вірити собі мексиканські горожани, як вони мають молитися, де й коли, але уряд не дозволить, щоби католицькі духовники під покришкою ширення віри затемнювали народ та далі держали його в темноті, яка е скандалом 20. століття.

ФИЛИПИНЦІ ВИТАЮТЬ БОРЦЯ ЗА СВОЮ НЕЗАВИСИМІСТЬ.

МАНІЛА Филипини, 3. серпня. — Нині повернув з Вашинґтону филипинський сенатор Осмена, що їздив туди добиватися від американського уряду надання филипинським островам повної независимости. При його приїзді урядили йому Филипинці гучну овацію.

Того самого дня відвідав сенатор полковника Томсона, що відвідуе Филипини з припоручення президента Кулиджа, щоби переконатися, на скільки Филипинці здібні до самоуправи.

ЗНОВА ПИТАННЯ ПРИСТУПЛЕННЯ АМЕРИКИ ДО СВІТОВОГО СУДУ.

ВАШИНГТОН, 3. серпня. — Сенатор Свонсон, демокрaт, член сенатового комітету для заграничних справ, виїхав нині до Европи, щоби там приглядатися нарадам Ліґи Народів у справі американських застережень щодо приступлення Злучених Держав до світового суду при Лізі Народів. Сенатор заявив, що Америка не згодиться бути членом суду, як Ліґа не прийме всіх застережень Америки.

ОСТЕРІГАЕ ПЕРЕД ЗАНЕЧИЩЕНИМИ БЕРЕГАМИ.

НЮ ЙОРК, 4. серпня. — Міський уряд здоровля видав ще одну осторогу в справі купели на морських берегах занечищених міським сміттям. Уряд каже, що богато мешканців не звертае уваги на осторогу міста й далі купається на нечистих місцях. Після звіту уряду здоровля з минувшого року, на сих побережах захоріло тифом 103 особи.

НАЦІОНАЛЬНА БОРОТЬБА В КРАВЕЦЬКІЙ ЮНІЇ.

НЮ ЙОРК, 3. серпня. — Кількох Італійців, властителів шап жіночого убрання, виступило з публичним обжалованнем проти кравецької юнії, яка тепер веде страйк, що ся юнія, будучи в руках Жидів веде політику, ворожу до італійських підприємців, стараючися навертати бизнес до жидівських шап. Юнія заперечуе закид.

АРТИСТ ПОМАГАЄ СТРАЙКАРАМ.

НЮ ЙОРК, 4. серпня. — Алексій Козлов, відомий танцюрист Опери Метрополітен, та його балет, зложений з 50 осіб, згодилися урядити дня 28. серпня в Коні Айленд Стадіюм виставу, з якої чистий дохід призначують на допомогу страйкуючим робітникам ткальняних фабрик у Пасейку.

ВОРОХОБНИКІВ СУДЯТЬ ДАЛІ.

АНГОРА, 3. серпня. Відбудеться ще новий суд над заговірниками на житте Кемаля паші, президента турецької республики.

Судити будуть тепер нових 49 заговірників. Можна одначе надіятися, що їх не засудять як других на смерть, бо прокуратор в своїм обжалованню не домагався кари смерти.

ГАДИНИ НА ВИСОКИХ ГОРАХ.

ЖЕНЕВА, 3. серпня. — Туристи, два братя Коллет, видрапалися в Юра Альпах на гору 5.500 стіп високу, а коли сіли на скалі, завважили як до них підлізали дві гадини, а третa була вже коло ноги та пробувала кусати, але не могла перекусити твердого ременю. Всі дивуються як могли вилізти гадини на таку височінь.

ЗВІЛЬНЕННЯ З ПОСАДИ ЗА ВОРОЖІСТЬ ДО УКРАЇНІЗАЦІЇ.

Президія Київського Виконкому затвердила постанову окружної комісії в справі українізації негайно звільнити 7 співробітників деяких установ, що вперто не хотіли вивчити української мови.

БЮТЬ ШКІЛЬНИХ ДІТЕЙ.

Буковинська соціял-демократична ґазета „Форвертс" містить лист одного селянина, що в ньому описуеться, як румунські жандарми насаджують культуру на українськім селі. Жандарми і сіґуранца повинні слідити за тим, щоби діти точно ходили до школи. Тому, що школа зрумунізована, селяни не хочуть посилати дітей до чужої школи. На тому тлі приходить до конфлікту, що глибоко врізуеться селянинові в память. Як пише згаданий селянин у своїому листі, жандарми накидаються на дітей, що не ходять до школи, з криком: „большевик", бють їх, а опісля силою несуть їх на руках до школи. Дитині автора листа жандарм викрутив руку і прийшлося завезти її до шпиталю.

НОВІ ОПЕРИ НА УКРАЇНСЬКІЙ СЦЕНІ.

Закінчено переклади низки опер, що підуть в наступному сезоні у київській державній опері. Письменниця Старицька переклала „Золотого Півника", Рильський та Ревуцький оперу „Пророк". До репертуару введено революційну оперу Кащенка „Орлячий бунт". Її перекладае Я. Савченко.

ВИДАННЯ НОВИХ ПІДРУЧНИКІВ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ.

Державне Видавництво України й „Книгоспілка" випускають для нового учбового року шкільні приладдя. Всього має бути випущено 85 назв кількістю 1,300,000 примірників.

ЗЛОВИЛИ ЗЛОДІЯ.

В Рихтичах коло Дрогобича Антін Кость крав в цілій околиці, але ніхто не міг його за руки вхопити. Щойно тепер вийшло все на верх, а сталось це так: Антін Кость знайшов собі легкий зарібок. В ночи закрадався до коней на пасовиску, відтинав коням хвости і волосінне продавав на торзі в Дрогобичі. Довший час селяни не могли вхопити злодія, аж оноді в Дрогобичі приловлено його, як продавав волосінне. Переведена ревізія в хаті злодія видала неабиякий успіх: знайдено в него богато золота і брилянтів. Всі ті речі зложено в суді і можна їх там оглядати.

ТЕМНОМУ И АМЕРИКА ОЧЕЙ НЕ ДАСТЬ.

З села Доменичі, пов. берестейського, пишуть до „Нашого Життя":

Безпробудна темрява панує серед наших селян ще і досі. За часів царя Миколая частина молоді стала учитись та розвиватись, але в політичному та суспільному життю тепер участи не бере, не хоче брати. Є в нашому селі один громадянин, О. Д., котрий побував в Америці, але остався таким несвідомим, яким він був перед виїздом до Америки, тільки ріжниця є та, що трохи грошей привіз. Живе він як „чотироноге"; тільки їсть, та частенько пиньствує, спить без постелі, не роздягаючись, нічого не робить абсолютно, тільки ходить по селі, люльку в зубах тримаючи. Він ворогом всякої освіти, для нього школи не треба, бо хліба з неї селянин їсти не буде, по його поглядах всякий письменний чоловік є не господар, а що торкається газети, то він сміється з того, хто читає газету, та за неї гроші платить. На пиятику він є перший, для цього він не шкодує грошей, а як захоче горівки попити, то візьме курку забе, а потім по ній поминки справляє. Так живе наш темний кулак, а бідних визискує, як може. Він так опутав їх, що на 10 літ себе життем забезпечив.

Ой, кулаче, кулаче! Пора тобі зрозуміти, „що не одним хлібом жив буде чоловік", що наука є світло, а неука тьма, та повернутись до освіти.

ПРИСУД НАД ХОТИНСЬКИМИ СЕЛЯНАМИ.

Військовий суд у Чернівцях виніс присуд у справі селян з хотинського повіту, що їх обвинувачувано в приналежности до комуністичних організацій та замірах шляхом повстання відірвати від Румунії Бесарабію.

З загального числа 36 оскаржених засуджено до ріжної кари якихсь 14 осіб. Останніх румунська сіґуранца мимоволі змушена була випустити. Головних обвинувачених, Ґормана й Чугударя, засуджено на 8 років вязниці, останніх на менші реченці, а разом усіх 14-ох на 51 літ і 5 місяців. Отже, не зважаючи на фальшування протоколів, побої то-що, румунським панам на цей раз не пощастило послати на смерть наших селян.

СУД НАД УКРАЇНСЬКИМИ СЕЛЯНАМИ.

При кінці червня судив черновецький военний суд пятнайцять буковинських селян і одного інтеліґента за державну зраду. А тому, що прокураторови не вдалося склеїти акту обжалування, суд засудив тільки двох селян і то на 1 і 1 з половиною року тюрми. Решту селян увільнено.

На суді виявилися методи, якими сіґуранца фабрикує політичні процеси проти зовсім неповинних людей. Весною 1924 року появився в селах Оршівці, Неполоківці і ин. провокатор, що використовуючи ворожий настрій селян проти румунської влади пропонував їм творити протидержавні орґанізації. Селяни йому не довіряли, а він все таки писав імена і назвиська людей, що з ними стрічався, а опісля дав той список поліції, яка всіх арештувала і тримала в тюрмі кільканайцять місяців. Соціял - демократична ґазета „Боротьба" пише з того приводу таке: „Їх судили виключно для того, щоби хоч дещо оправдати перед світом і працюючими масами у власній державі ті насильства і злочини, що їх жертвою є працюючі маси Румунії, а головно українські селяни і робітники".

НЕ ЧІПАЙТЕСЯ ВОЗІВ!

Господар Василь Сливчак з Бабич зар. приїхав до Стрия з деревом на продаж. Коли переїздив улицею, 7-літний жидик Аврумко Надель підбіг до воза і вчипився колеса так нещасливо, що голова його дісталася між колесо і віз. — На крик людей задержав господар віз, і ледви витягнено закрівавленого хлопця і дуже покаліченого відвезено до шпиталя.

ПОВІСИВСЯ ЗІ ЗЛОСТИ.

В селі Заплатині коло Стрия повісився 40-літний господар Петро Особа. Він залицявся до Параски Пасічної і хотів з нею женитися, але Параска не хотіла вийти за него. Оноді прийшов Петро до Параски і довго намовляв її, щоб вийшла за него. Але Параска вперлася. Тоді розлючений вибіг на двір і повісився на подвірю Параски.

ФРАНЦУСЬКИЙ СЕНАТ ЗАТВЕРДИВ ФІНАНСОВІ ПЛЯНИ ПОАНКАРЕ

ПАРИЖ, 3. серпня. — 250 голосами проти 13 ухвалено в француськім сенаті всі податкові реформи, які предложив сенатови новий коаліційний уряд з Поанкарем як премієром.

Силою тої ухвали доходи державної скарбниці побільшаться сего року о 2,500,000,000 франків, а в слідуючім році о 9,000,000,000 франків.

Супроти цих мір упадок франка припинився і він піднісся до 36.60 за $1.

Поанкаре старається тепер перевести ще ратифікацію договорів що до сплати довгів і є певний, що в той спосіб Франція буде в силі поставити себе на ноги і устабілізувати валюту.

НІМЦІ ДОКІНЧУЮТЬ БУДОВУ ВЕЛИКОГО ГИДРОПЛЯНУ.

БЕРЛІН, 3. серпня. — В Фридрисгафен докінчується будова нового пасажирського гидропляну, який буде призначений до служби на Середземнім мори, сполучуючи в той спосіб европейські порти з Єгиптом і Північною Африкою.

Гидроплян буде міг помістити 24 осіб, а його кабіна для подорожних буде мати ті самі вигоди, що їх маємо в Пулман карах.

Гидроплян буде встані відбувати подорож до 2,000 миль за одним летом.

МИСС БЕРРЕТ ОСЯГНУЛА РЕКОРД, АЛЕ НЕ ПЕРЕПЛИЛА КАНАЛУ.

ДОВЕР, 3. серпня. — Мисс Клер Вель Баррет, учителька пливання в Ню Рошел, яка пустилася переплисти англійський канал, переплила більше чим сорок миль в 21 годинах і 45 мінутах, але задля мраки мусіла дальшу дорогу перервати. Від француського берега була вона віддалена всего 7 миль.

В той спосіб осягнула вона жіночий рекорд в змаганнях переплисти канал.

Мисс Беррет не буде вже сего року пробувати наново перепливати канал, але думае повторити свою спробу на слідуючий рік.

НОВЕ ЗЕМЛЕТРЯСЕННЄ В ЯПОНІЇ.

ТОКІО, 3. серпня. — Населеннє Токіо і Йокагами вийшло зі своїх домівок, коли завважило землетрясеннє, яке тревало три мінути. Землетрясеннє не наробило вправді шкоди в будівлях, але ушкодило мости і телеґрафічні та телефонічні сіти.

Населеннє того переконання, що це тільки початок, за яким будуть слідувати дальші вибухи. По тій причині більшість людей покидає хати, а спить по парках, бо боїться нещастя.

ІНДІЙСЬКОГО КНЯЗЯ ВЗИВАЮТЬ ПРИПИНИТИ КОРУПЦІЮ В ДЕРЖАВІ.

ЛОНДОН, 3. серпня. — Британський уряд вислав ультимат до Нізама з Гайдерабату, взиваючи його припинити надужиття та продажність урядів в стейті Гайдерабаду. Уряд домагається призначення англійських урядників до адміністрації для контролі.

В царстві Нізама були всі уряди продажні, а всіх урядовців до суддів включно, підкуплювали.

Нізам є першим і найбогатшим індійським февдальним королем. Уважають його за найвірнійшого підданого Анґлії, який дарував 100,000 фунтів стерлінґів на боротьбу проти німецьких субмарин підчас світової війни.

МУССОЛІНІ ПРИБИВАЄ ВСЯКИЙ РУХ, ЯКЩО ВІН НЕ Є ФАШИСТСЬКИЙ.

РИМ, 3. серпня. — Італійський диктатор Муссоліні змагає до цего, щоби всякому рухови, не тільки духовому чи політичному, але навіть ґімнастичному надати наскрізь фашистський характер.

Щоби це осягнути, видав він тепер декрет, яким забороняє всякі публичні маніфестації, навіть спортові або харитативні, коли вони не виходять з рамени фашистів.

Декрет заявляє, що такі маніфестації для уряду непожадані і колідують з його плянами.

В звязку з тим декретом переводиться тепер реорганізація всіх атлетичних і спортових товариств в той спосіб, що з них викидають членів, які не є фашистами. Через те думають зближити ті організації до фашистів.

НАКИДУЮТЬСЯ НА МИСС ЛЕНҐЛЕН.

ПУРВІЛЛ, Франція, 3. серпня. — Заяву Мисс Сузанни Ленґлен, яка подає, що вона перестала бути аматоркою, а стала професійною в грі в теніс, привитано на загал холодно. Кажуть, що вона стратить через те богато на загальнім заінтересованню нею, бо вона не буде могла тепер грати з аматорами. Не думають, що вона знайде в Америці велику силу цікавої публики.

Мисс Ленґлен заявила, що вона грала в тенніс через 14 літ як аматорка, а тепер хоче заробити трохи гроша і побачити світ.

За своє чотиромісячне турне по Америці одержала вона $200,000. Турне розпічнеться з Ню Йорку.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ФАКТ ПРО ОРҐАНІЗАЦІЮ

Головна Канцелярія Українського Народного Союза дістала сими днями осьтаку подяку:

„Складаю сердечну подяку Українському Народному Союзови та його головним урядникам за виплаченнє мені по смерти мого батька Василя Кохана суми тисячу долярів як посмертну запомогу.

„Я підношу наперед те, що Український Народний Союз виплатив мені запомогу незвичайно скоро, не заводячи з родиною ніяких непотрібних переписок.

„Відтак хочу ще піднести се, що мій покійний тато дістав за свого життя запомоги з фонду бідних на загальну суму сімсот пятьдесять долярів.

„Сі факти самі показують, що Український Народний Союз се найліпша запомогова орґанізація в Америці і заслугує на те, щоби до неї приступив кождий Українець і Українка."

„Веруна Майчак (дочка). Свідок Іван Воргач, секретар від. 2. Українського Народного Союза в Мт. Кармел, Па."

Факт, наведений гр. Майчаковою, не відорваний факт. Таких фактів в Українськім Народнім Союзі є більше. Український Народний Союз виплачує запомоги з Фонду Бідних після постанов статута, а сі запомоги не зменчають у нічому запомоги члена з фонду Посмертного. Звідти се й береться, що декотрі члени вибрали з Фонду Бідних майже тільки запомог, кілько виносить їх посмертне, а се посмертне сим ні троха не зменчилося.

ПОРОХОВІ МАҐАЗИНИ ЕВРОПИ

Під таким наголовком шикаґовська ґазета Трибюн поміщує довшу передовицю, в котрій вона звертає увагу на ряд статтий в німецькій ґазеті Фоссіше Цайтунґ, яка так добре розглядає положення в Европі, що американський амбсадор у Парижі вважав за відповідне переслати сі статті до американського департаменту стейту.

Стаття розглядає ріжні чутки й вияснювання европейської ситуації та приходить до переконання, що якби не розглядати положенне Европи в загалі, а Польщі з окрема, американське громадянство має знати одно, а саме те, що положенне Польщі наскрізь непевне.

Польське питанне після сих статтий звязане з цілим комплексом других европейських питань, з яких кожде має в собі завязки війни. На місце одної Альзації-Льотаринґії з 1914. року в Европі є тепер цілий довгий ланцюх вибухових питань. Фоссіше Цайтунґ вичисляє таких питань в Европі 12: мемельське, віленське, данське, шлезьке, західно-українське, німецько-чеське, угорське, тирольське, італійсько-сербське, албанське, македонське й бесарабське.

Кожде з тих питань може викликати війну. Як каже Фоссіше Цайтунґ, колиб пані Ґибсон, яка стріляла до Мусоліні, не була екзальтованою Айришкою, але була Сербкою, Альбанкою, Тирольскою або Грекинею, то після всякої правдоподібности її вчинок бувби вже основою нової европейської війни. Кожде з неполаґоджених питань Европи се маґазин пороху, який може вилетіти в воздух від невеличкого сірничка.

Межи сими маґазинами Польща один з найбільше обіцюючих, бо ніхто тільки не наґарбав чужої землі й тільки невдоволених з такої окупації людий, що власне Польща. Вона обрабувала кождого сусіда, з котрим лишень вона межує: Українців, Білоросів, Німців, Чехів. Один одинокий її сусід, з яким вона не має клопотів, се Румунія, яка собі закрала чужі землі, і через те стала товаришкою приґод Польщі та її союзницею.

Сей найбільший пороховий маґазин Европи послідними часами переходив через важні нутрішні потрясення, які деякі Американці, несвідомі справи, моглиби взяти за основні переміни в напрямі до полаґодження накипілих питань Польщі. Власне перед робленнем таких заключень зі замаху Пілсудского остерігають Америку ріжні американські ґазетярі в Европі, ба навіть американські амбасадори. Послідними днями виступив у Варшаві американський професор Кемерер, якого наняв собі польський уряд на фінансового знатока та голову фінансової комісії, що має ратувати Польщу перед фінансовою руїною. Се той самий Кемерер, що свого часу запевняв цілий світ, що Польща стоїть на дорозі до економічної відбудови. Нині, вернувши в друге до Польщі з готовими плянами фінансової реорґанізації Польщі, наївшися й напившися на банкетах, устроєних урядом у його честь, він все таки бачився примушеним сказати, що він не припускає, щоби Польща мала досить сили приняти виготовлений ним фінансовий плян.

Всі сі голоси преси, амбасадорів і фінансових знатоків, мають у собі те спільне, що вони виходять з почуття загальної непевности положення в Европі. З них набирається враження, що Европа відчуває крайну нестійність теперішних умов. Люди й народи й держави почувають, що вони стоять на кризі леду, що пливе в щораз теплійші околиці, та що нині або завтра їм прийдеться опинитись у рвучій воді. Инчими словами, Европа наближається до того самого душевного стану, в якім вона находилася в передодні світової війни. Вона відчуває, що не вибухне ся війна тепер, то вибухне в четвер. В воздусі назбиралося вже стільки задухи, що й громовицю готові привитати як полекшу. Се й є головним підкладом всяких воєн.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАНТЕОН

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЬОСОФ ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА.

На серпень припадає день народження великого українського фільософа Григорія Сковороди.

Григорій Сковорода народився на Полтавщині в 1722. році в родині незаможнього козака. Маючи гарний голос та музичні здібности, він спочатку співав у церкві свого села, а згодом дістався до богословської академії. Скінчивши академію, він попав за кордон спочатку до Будапешту, а потім до Німеччини, Там він поповнив та розширив свою освіту, стикаючись з вченими европейськими людьми.

Клопоти чесної людини з епископами.

Повернувшись до рідного краю, Сковорода спочатку вчителював на Полтавщині в переславсякій колеґії, але там навчання довелося йому припинити. Не подобався він місцевому владиці, бо мав свою власну систему навчання та не тримався того середновічного катехизму, яким тоді забивали голови учням колеґії. На увагу владики, щоби держався старих взірців науки, Сковорода різко відповів владиці, що сам знає, як треба дітей навчати та що він вважає себе більше до того підготованим ніж епископ.

Звичайно владика цього не стерпів, і Сковорода стратив посаду. Після того, для свого вжитку він зробився домашнім навчителем в одного полтавського дідича. Нарешті знова Сковороду покликано до харківської богословської колеґії на професора піїтики (набожности). Тут він виявив свої величезні здібности та знання. Учні захоплювалися його наукою, а ширші кола громадянства все з більшою повагою ставилися до нього.

Але все це не вратувало його від конфліктів уже з иншим владикою, сим разом з харківським, який увесь час приставав до Сковороди, аби той став ченцем. Закликав його владика „стати стовпом церкви й окрасою монастиря". На це Сковорода відповів епископови: „Ех преподобні! Не хочу собою збільшувати стовпотворення! Досить і вас, стовпів неокресаних, у храмі Господнім!"

Ворог фальшивої побожности, примір побожного життя.

Далі він говорив, оцінюючи духовенство: „Ризо, ризо, як мало ти зробила преподобними, як багатьох зробила окаянними! Світ ловить людей ріжними сітками, накриваючи їх богацтвами, гонорами, славою, приятелями, знайомостями, протекціями, зисками, утіхами, святощею— із всіх найгірша остання! Блаженний той, хто святість серця, себто щастя своє, заховав не в ризі, а в волі Божій".

Виступаючи проти лицемірства й фарисейства релігійного, він пятнує лицемірів такими словами: „Пятериця чоловіків бреде в довжезних опанчах — на пять ліктів хвіст волочиться! На головах каптури, в руках не палиці, а дреколіє (дручки). На шиї у кожного дзвін з шнуром. Торбами, книгами, іконами обвішані. Ледве-ледве плентаються мов воли, що везуть парафіяльний дзвін. Горе їм, горе! Се лицеміри, малпи правдивої святости".

Сам він був прикладом побожного життя. Більшу частину свого життя мандрував по всіх закутках України, повчаючи скрізь моралі та пояснюючи Біблію, яку він вважав великою символічною книгою. Старався у своїх повченнях погодити авторітет Біблії з власною моральною системою, в основі якої лежали повчення великих моралістів старинної доби: Плютарха, Ціцерона та инших. Сам життям своїм був подібний до великого грецького фільософа Сократа.

Людина високо освічена, твердого характеру й дуже розумна, він володів вже при своєму життю умами України. Не любив фальшивої влади, ні світської ні церковної, й хоч його нераз приваблювали навіть епископською мітрою, він залишився жити своїм власним, вільним життям мандрівного проповідника й навчителя. Десятки років вештався він бездомним поміж панством та селянством, навчаючи доброго життя, даючи сам найяскравіщий приклад такого життя.

Вплив Сковороди на своїх і чужих.

Велика його етична постать мала вплив на головних українських літературних діячів: Котляревського, Квітку й Шевченка, які згадують його з пошаною та повагою.

Відомий учений, сучасник Сковороди, Українець В. Каразин, головне заходами якого повстав у Харкові перший університет на Україні, каже про Сковороду: „Ми під чубом і в українській свитці мали свого Пітаґора, Оріґена й Ляйбніца" (великих фільософів).

Великий російський письменник граф Лев Толстой з великою побожностю ставився до Сковороди та говорив про нього так: „Багато в світогляді Сковороди мені дивно близьке. Мені хочеться про нього написати. Його біографія може бути ще краща від його писань, але які чудові його писання!"

Відомий професор Ерн так оцінює Сковороду: „По жагучому прагненню до істини, не піддаючомуся навіть перед ламанням власного життя, постать Сковороди одна з найдостомітнійших на протязі всієї історії людської думки, і життя його є одно з тих рідких, чистих, шляхетних, котрими з честю може пишатись людство... Сковорода сміло може бути поставлений поруч з двома героїчними типами фільософами, як Джьордано Бруно та Сократ."

Сковорода як український патріот.

Таку оцінку роблять великі мислителі та вчені українському фільософови. Український нарід щасливий і гордий мусить бути з того, що з його гущавини вийшов такий великий фільософ, подібних якому все людство може перелічити на пальцях одної руки. Жив і творив наш фільософ в ті страшні несприятливі часи на Україні, коли „Перший роспитав Україну", а „Вторая доконала вдову сиротину". Жив він в ті часи, коли цар Петро почав, а Катерина закінчила нищення всяких ознак авдономного життя України. Жив він в ті часи, коли на його очах Україна перетворювалася в „неотделімую" частину Росії.

З твору Сковороди „Героєві Богданові" видно, що він був українським патріотом, а тому болів недолею України, недолею свого народа. Може це підкріпляло в ньому релігійний напрям його діяльности та проповідництва: Бачучи страшну недолю свого краю й народу, він хотів знайти йому втіху в піднесенню й розвитку його духового життя, в розвитку його моральности та етичности. Але тут на перешкоді стояла церковна організація з її церковними неотесаними князями, які заганяли народню думку, народню душу в темний кут страшної тупости, зводячи всю внутрішню суть учення Христа до зовнішньої обрядности, роскоші та блискучости.

Тому йому й довелося в першу чергу попадати завжди в конфлікти з князями церкви та вести з ними уперту боротьбу.

В народі він мав величезний вплив. Складені ним духовні пісні та псальми ще й досі співають на Вкраїні. Колиб були більше сприятливі умови до широкого народнього релігійного руху в часи Сковороди, він безперечно перевівби реформацію церкви на Україні. Але тоді були часи пасивности на Україні. Тоді вона доживала останні дні відблиску блискучої гетьманської доби, а тому всі повчення Сковороди залишилися для наступних поколінь.

В царські часи не було сприятливих умов для видання всіх його творів, а тому видані вони лише частково. Отже покищо й Сковорода не став перед нами в повній його величі.

Виїмкові духові дарування Сковороди.

Але вже й тепер учені прийшли до заключення, що Сковорода посідав той „Божий Дар", який дається лише вибраним Богом людям. Сковорода пережив на своєму віку народження „Нової Людини", він пізнав самого себе та знайшов шлях праведний свого життя. Він пішов тим шляхом, який цілковито відповідав його природі, його внутрішньому духови. Таких людей, що йдуть правим шляхом життя, який гармонізує з веліннями їх духа, фільософія нараховує небогато. До них належать: Енох, Ілія, Аввакум, Філіп, Авраам, Мойсей, Давид, Маріям та апостоли, особливо апостол Павло. До них, між иншими, Сковорода зачисляв і себе.

Крім того він посідав дуже розвинену інтуіцію, як кажуть люде, або як наука останніх часів каже „космічну свідомість". Це значить, він міг предчувати, предбачати наступаючі важні моменти в його життю. Тоді Сковорода це називав „Царствіє Божіє внутрі нас", а тепер наука по термінольогії канадійського психіятра доктора Бока називає це „космічна свідомість", та дає їй наукове обґрунтовання. Посідають цю свідомість лише одиниці людства, в яких високо розвинений дух, що доходить до повного совершенства людського духа.

Найяскравіщі прояви „космічної свідомости" у Сковороди були тоді, коли він цілком несподівано для себе в 1770. році підчас перебування у Київі почув внутрішне повеління духа негайно відїздити з Києва. Але ще троха вагався, поки йдучи біля Андреївської горки, почув такий страшний трупний запах, що перенести його не зміг, хоч навколо було чисте прозоре повітря. І він не дивлячись на те, що його всіма силами намагалися приятелі затримати, негайно вибрався з Києва. А за кілька день у Київі вибухла страшна пошесть чуми, яка винищила більшість населення. Веління духа врятувало Сковороду від пошести й загибелі.

Небувала смерть.

Другий факт яскравого проявлення „космічної свідомости" був на кілька годин до його смерти. В день смерти, на 73-ім році життя, Сковорода пройшов велику віддаль пішки, щоби відвідати одного приятеля. Тут в більшім товаристві жваво й дотепно розповідав ріжні події свого життя, але раптово замовк, споважнів. Спокійно вийшов на город та почав під роскішним овочевим деревом копати собі могилу. Викопавши могилу, повернувся до своєї кімнати, умився, перебрався в чисту білизну й, підложивши під голову пачку своїх писань та книг, ліг на лаву, склавши руки навхрест і так заснув на віки. Відчув час своєї смерти.

Поховано його у викопаній ним могилі, а на камені могильному написані заповіджені ним слова: „Світ ловив мене, але не піймав".

Дійсно, фільософія Сковороди нібито зовсім проста, але разом з тим надзвичайно велика й глибока. Вона ще чекає свого дослідника.

Покищо всякий, хто студіював його твори, стверджує, що у Сковороді не тільки Україна, але все людство має великанського фільософа, який згодом стане окрасою думки всього людства та прославить сяйвом свого духа, ґенієм своєї думки свій рідний український нарід.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СТРІЛЬЦІ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ, ОРҐАНІЗУЙМОСЯ!

Кождий нарід старається жити зорґанізовано. В орґанізації бачимо ті узли, котрі вяжуть націю, чи однодумців в одно тіло. Маємо повно ріжних орґанізацій. Орґанізуються на те, щоби: познайомити чужинців з своєю нацією, та запізнати їх з своїми звичаями й обичаями. Орґанізуються в ціли оборони інтересів свого народу, в цілях підмоги, боротьби, гуманности і т. д.

Маємо далі ріжні орґанізації военних ветеранів, котрих гуртує спомин про пережите повстання, війну або инше лихоліття.

Дальше читаємо по часописах, що часто зїздяться ученики якоїсь школи, на товариський зїзд. Також часто зїздяться односельчане, щоби взаїмно по старому звичаю поговорити, побачитися, обговорити деякі справи, та поділитися новостями з їх рідного села.

Таке водиться у других, а у нас инакше. Ми живемо кождий більше для себе, а за колишне минуле не хочемо й згадувати. Чому? Чи тому, що наша пословиця каже: „Минулося, забулося", чи може тому, що кажуть: „Пощо нам над тим ломити голову, історія все осудить". Чомуж саме нам ждати, аж історія має осудити це, що є тепер живим образом в нашій душі, чому аж історія має осуджувати це, що відбувалося на наших очах, що ми перетерпіли, пережили. Не хочу тим осуджувати історії, яку спишуть освічені люди, бо то, що вони осудять за зеленим столом, останеться для будучих поколінь, але всеж-таки „посудити" можемо і ми, бодай хоть те, що торкалось і торкається на нас самих і нашої особистої пережитої справи.

Миж, а говорю тут про стрільців Української Армії, були тими піонірами, котрі по словам нашого пророка Шевченка, вставали, боролися, кайдани рвали, та по словам каменяра Франка, день і ніч копали „штиками" скалу, котра стояла перепоною на дорозі до визволення нашого народу. Миж готові були віддати за народ все, кладучи буйні голови в жертву за свободу свого народу, та росячи своєю кровю визвольний шлях, котрий вів і веде до сповнення наших мрій.

Бо кождий з нас був, є й буде готовий піти дорогою, котру започато. Кождий з нас може де заходить потреба пояснити деяку справу, вияснити деякі сумніви, обговорити деякі непорозуміння і т. д.

Справді нас учили, що кождий жовнір має бути фіґуркою неполітичною а сліпо виконувати всі прикази, які були дані з гори та не розбирати їх зміс-ту. Прикази виконували ми, де тільки стала нога українського жовніра. Прикази виконували ми по всіх таборах полонених та інтернованих, під баґнетами ляхів, циганів та пепіків, де нас уживано як страйколомів, замітачів тай витирачів всіх льохів, нор, виходків, і т. д. при чім піднесу, що прикази гуменного були много а много жорстокійшими ніж прикази самого пана.

Тому знаємо й памятаємо, що ми пережили й що перенесли на своїй власній шкірі. Тому добре було би, наколи би ми були зорґанізовані, та час від часу могли зійтися, тай поговорити над недавно минулим, пережитим і над тим, що нас і наш нарід може кождої хвилини стрінути.

Треба це зробити, щоби ми знова не нарікали, що „нас заскочило заскоро, а ми не були ще приготовані".

Мусимо бути зорґанізовані ще й тому, бо між нашими людьми вештаються людці, котрі навіть нераз і несвідомо шкодять нашому доброму стрілецькому імени.

Бо я сам мав нагоду говорити з одним чоловіком в Йонкерс, котрий мені розказував ріжні нісенітниці, за революцію, повстання, Українську Армію. При дальшій розмові пізнав я, що цей громадянин не має навіть поняття про нашу армію. По короткім заперечуванню таки признався він вкінци, що він довший час живе в Америці, тай за час війни на Україні, бані в Европі не був, а все, що мені розказував, чув від якогось товариша. А хто знає, чи цей його товариш не чув того може знова від якогось иньшого такого самого товариша. Тому думаю, що таких людей є-о много більше, котрі неправно прибирають собі імя українського жовніра, щоби себе тим прикрасити.

Булоб вказаним, щоби кождий Українець був добрим жовніром і на все готовим, а тоді, коли зайде потреба, міг помочи своїм браттям, котрі й далі йдуть мученичою дорогою, кладучи майже кождої днини своє життя за кращу долю свого народу. Та так не є; наш чоловік як кому за доляра поможе, то за сто наговорить.

Чомуж то, товариші, колись, коли то ми заглядали смерти в очі, вона не була для нас страшна? Тоді ми оглядалися за своїми товаришами, чи вони також йдуть з нами, а оглядались на се, щоби нас було як найбільше, бо чим більше нас було, тим кріпшала наша надія на побіду. А нині? Нині сидимо тай забуваємо за все. Не хочу тим сказати, що не працюємо, бо декотрі з товаришів ревно працюють по ріжних орґанізаціях чи товариствах, але таки більшість з нас сидить тай понуро мовчить.

Про зорґанізованнє нас самих мусимо подбати тільки ми-самі.

Є справді в Филаделфії заснований „Стрілецький Гурток", котрий мабуть ограничився до зорґанізовання свого міста, а поза округ ширшої діяльности не може чи не хоче перевести. Я писав до „Стрілецького Гуртка" на руки тов. Петрусика, і устно говорив з тов. Грицишином в справі інформацій, та на жаль не одержав я жадної відповіди. А в справі орґанізації говорив я з тов. Гриником, Ґеричом, Петровичом, Близнаком, Чучманом, Спринським і Бакальцем. Декотрі з товаришів виявили охоту згодитися на орґанізацію бувших „Укр. Стрільців", які живуть тепер на вільній землі Вашинґтона. Та на охоті й позістало.

Тому прошу всіх товаришів, бувших жовнірів Укр. Армії, без огляду на їх політичні переконання, щоби висказали свої думки і погляди і вказівки в справі орґанізації українських стрільців. Я радо перепишуся зі всіми. Всі надіслані в цій справі дописі будуть оголошені в „Свободі" а тимсамим піддані під дискусію других товаришів і цілого загалу.

Василь Кацюбій,
10 So. Broad St.,
Elizabeth, N. J.

НЕДБАЛЬСТВО ПРИЧИНОЮ СМЕРТИ.

З Рогатинщини доносять: Михайло Маланчин з Кнігинич викопав на своїм огороді кількаметрову яму, щоби з неї добути глину, якої потребував в господарстві. Але через недбальство ями не засипав. Наслідком дощів яма виповнилася по береги водою. 8-літний син сусіда Варгули скочив в цю воду і втопився. За недбальство буде Маланчин відповідати перед судом.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ.

СУЧАСНІ ІНКВІЗИТОРИ.

Свого часу на отсьому місці виявили ми правдиві цілі конкордату, заключеного минулого року польським урядом зі столицею католицької церкви. Ми виявили, що цей договір, який вийшов з україножерського варстату міністра Грабського, згідно з пажерливими націоналістичними „ідеями" його авторів під покришкою буцімто інтересів католицької церкви, має на цілі завдати смертельний удар католицькій церкві Українців західних земель.

Цим тараном, яким намічено розбити, здеморалізувати і запархізувати до решти вже і так доволі знищену ультра-католицькою, а по правді шовіністичною Польщею церковну організацію католицьких Українців, є невинна й малозначуча на позір XX. стаття згаданого конкордату. В ній виставляється до всего католицького духовенства домагання „льояльности" супроти польської державної влади, якій і надається рівночасно право усування, зглядно ставлення перед канонічний суд цих священиків, що по думці цієї влади є супроти неї „нельояльні". На перший погляд це невинна собі постанова. Але коли пригадаємо, що ціла сучасна Польща поділена є на горожан першої і на „горожан" другої кляси, на народи поневолені, втолочувані в державний польський організм насильно зброєю, тюрмою і жандармським терором, і на членів пануючої упривілейованої нації, на людей, що опинилися поза скобками всяких законів і всякої законности та на хижаків, для яких найвищим законом є старошляхотська самоволя — коли пригадаємо, що в сучасній Польщі клясифікується членів одної і тоїж самої католицької церкви після національної приналежности, то мабуть кожному стане ясним проти якого саме священства викувано вістря цієї XX. статті конкордату.

Що не проти священиків польської народности — це хіба певне! Аджеж не так ще давно у самій столиці польської республики один високий католицький полевий духовник позривав зі своїх грудей польські відзначення і медалі заслуг та в часі богослуження кинув їх на камінну костельну доливку попід ноги присутного генерала, свого військового команданта. Подумаєте, може, що цей духовник зістав покараний?! Нічого подібного! Йому й волос не впав за це з голови. Чому? — бо має „щастя" належати до горожан першої кляси і до католиків польської народности. А тепер уявім собі можливість такого поступку зі сторони священика непольської народности, припустім Українця. Такий священик зігнив би в тюрмі за „зневагу польської держави"...

І справді, не довго треба нам було ждати на це, щоби переконатися про правдиве і практичне примінення цієї славної XX. статті. Дня 2. VI. ц. р. польське міністерство освіти і віроісповідань — зачитуєм вже після „моральної санації" Пілсудского! — зажадало офіціяльного від митрополита А. Шептицького усунення о. д-ра Володимира Пелліха з парохії в Радехові, зглядно переведення проти нього канонічного процесу. В письмі польського міністерства поброблено о. Пелліхові цілий ряд закидів „нельояльности".

Не наща річ на цьому місці боронити когонебудь перед закидами польського міністерства, тим паче, коли справа йде про „льояльність" чи „нельояльність" супроти польської держави. Але ці закиди є так характеристичні, що не можемо їх тут не навести, тим більше, що случай о. д-ра Пелліха, це перша конкордатова ластівка, за якою без сумніву появляться хмари цих вельми симпатичних птичок.

Ось ці закиди, які вистарчаючі, щоби католицьких парохіян, коли вони української народности, позбавити їхнього довголітнього пароха: участь у плебісцитовій акції в 1921 році; поборювання протизаконних соймових виборів у 1922 році; скликання одного віча, хоча польські священики або навіть „наші" о. Ількови скликували віча сотнями; оснування української приватної школи, яку польські власти, завсіди дбайливі про безпросвітність українського населення, і так швидко закрили; участь у зїзді б. Трудової Партії це в 1924 році; обстоювання культурних потреб українського населення в часі шкільного плебісциту; скликування організаційних нарад УНДО; і вкінці за співання у церкві пісні „Боже великий, єдиний, Русь-Україну храни".

Коли приглянутися усім цим закидам блище, показується, що більшість цих поступків о. Пелліха є далеко старшої дати, ніж санкціонування конкордату польським соймом. Значить, відносним закидам бракує правної основи навіть з точки погляду польського законодавства! Вже це саме ілюструє як слід цей безмір польського безправства, який дійшов аж до самих верхів державного апарату. Другою вельми характеристичною обставиною є факт, що польське міністерство освіти, зсилаючись на політично-церковний договір, уживає репресивних засобів у таких випадках, в яких польське карне законодавство „конституційних постанов" польські прокуратори є безсильні навіть супроти „горожан" недержавного походження.

Послугуючись такими дешевенькими методами репресій там, де не зручно і не конче прецінь пускатися на правильну судову дорогу, сучасні польські інквізитори, що порозпиралися на міністерських фотелях „морально-революційного" уряду Пілсудского, можуть кожної хвилі поставити кожного нелюбого їм українського священика перед канонічний суд, з мінімальними виглядами на оборону перед химерними охранницькими закидами.

І це якраз ціль XX. статті конкордату. Одним почерком пера, одною точкою договору, заключеного буцімто в інтересі католицької церкви, видано усе українське католицьке священство на цілковиту поталу польської державної адміністрації, на панську ласку поодиноких урядовців, віддано його під безапеляційний догляд польської подієцийни і на самовільні експериментальні „досліди" так багатої в помислах польської охрани. А все те в інтересі польського воюючого націоналізму, що до своїх полинялих уже прапорів „поступовости", „демократизму", „соціялізму" й „культурности" прибавив ще один: свіжопідмальований „католицизм".

Та одно призабули сучасні варшавські „хазяїни", а саме, що середновічна належить вже до історії. І нехай, що їм правді вдасться ріжними методами знищити або стероризувати частину нашої світської та духовної інтелігенції, то всеж таки остане до згризення найважчий горіх; великі маси українського народу нині на стільки національно й політично свідомі, що не злякаються ні канонічних процесів ні иншого рода інквізицій.

(„Український Прапор").

ВИЗНАЧНІ ДУМКИ ТА ПОРАДИ СКОВОРОДИ.

1. Виховання і бідним потрібне.

Увага. Дійсно виховання всім потрібне, бо там, де воно занедбане, виявляється велике грубіянство і жорстокість, як у дітей так і дорослих.

2. Хто є вчений, а хто — шляхотний язик.

Увага. Одна річ дійсна наука, а друга — сама мана, що тільки балакає в вигляд науки.

3. Сину! Най болить тебе ближнього біда. Хтож думає лише про свою біду і не болі про чужу — той заслугує на біду.

Увага. Це значить, що люде злучені одним великим ланцюгом життя, і кожен повинен дбати про громадське добро.

4. Твої вороги то твої власні думки, що осіли у твоєму серці.

5. Голова всьому у людини — серце людське.

6. Дружба і віддалених сполучає. Ворожість і близьких розлучає.

7. Ліпше в одного розумного і доброго бути в любві й повазі, ніж у тисячі дурнів.

8. Далеко прозирає симпатія.

9. Джерело завжди краще від калюжі.

10. Без зерна оріх ніщо, а чоловік без серця.

11. Не знайдеш дня без тьми й світла, а року без зими й літа. Не знайдеш і власности, не змішаної з горестю й солодостю. Так увесь світ стоїть. Противне противному пособляє. Радість є наживою горя, але горе є мати радости.

Віктор Гіго.

БИТВА ПІД ВАТЕРЛЬО.

(З французької мови переклав Іван Франко).

(7)

В хвили, коли Веллінгтон почав відступати, Наполеон задрожав. Нагло побачив він, як площа Мон-Сен-Жана опорожняється і чоло англійської армії щезає. Воно збиралося в иншім місці, але ховалося перед ним. Цісар піднявся до половини в стременах. Блискавка побіди мигнула в його очах.

Веллінгтон припертий до ліса Суань і знищений, се був остаточний погром Англії через Францію. Се була пімста за Кресі, Пуатіє, Мальпляке та Раміліі. Муж з під Маренго вимазував Азінкур.

Тоді цісар думаючи про страшний випадок остатний раз обвів люнетою всі точки поля битви. Його гвардія з карабінами при ногах стоячи за ним дивилася на нього з якоюсь релігійною почестю. Він у задумі придивлявся склонам горбів, зазначував похилости, вдивлявся в купу дерев, квадрат збіжа, стежку; здавалося, числив усі корчі. З деяким напруженням поглянув на англійські барикади на обох гостинцях, дві величезні купи зрубаних дерев. Барикада на дорозі до Женаппи повисше Гай-Сента була узброєна в дві гармати, одинокі гармати в цілій англійській артилерії, вицілені в глуб поля битви.

За барикадою на дорозі до Нівелля блискотіли голяндські багнети бригади Шассе. Біля тої барикади завважив стару каплицю св. Николая, вимазану білим вапном, що стоїть на розі поперечної дороги до Брень-ль-Алледа. Похилився і з тиха промовив щось до провідника Ляколта. Провідник заперечив рухом голови — заперечення правдоподібно зрадливе.

Цісар випрямився й задумався. Веллінгтон відступив. Лишалося тілько закінчити той відступ його знищенням.

Наполеон обернувшися нагло вислав штафету, що кінь доскочить до Парижа з вістю про побіду. Він був один із тих геніїв, що творять громи. Власне він винайшов свій удар грому. Він дав наказ кирасієрам Мільгода здобути площу Мон-Сен-Жан.

IX. Несподіванка.

Їх було 3,500. Вони творили фронт довгий на чверть кільометра. Се були люди велитні на конях кольосах. Було їх 26 шкадронів, а за собою мали для підмоги дивізію Лефебр-Денует, 600 добірних жандармів, стрільців гвардії числом 1197 людий і пікінерів гвардії числом 880 людий. На них були шоломи без грив і панцирі з кованого зеліза, пістолети в шкіряних піхвах при сідлі і довгі шаблі. В ранці вся армія подивляла їх, коли о девятій при музиці, що грала арію Vellons au salut de l' empire (Дбаймо про цілість цісарства) надійшли збитою колюмною з одною батерією при боці, а з другою біля осередка, і розвернулися двома рядами між гостинцями Женаппа а Фрішмонта, а потім заняли місце для битви в тій могутній другій лінії, так мудро уложеній Наполеоном, яка маючи на своїм краю ліворуч кирасієрів Келлермана, а на своїм краю праворуч кирасієрів Мільгода, мала, так сказати, два зелізні крила.

Адютант Бернар завіз їм цісарський наказ. Ней добув шпаду і станув на чолі. Величезні шкадрони рушили з місця.

Се був страшний вид. Уся та кіннота з піднятими шаблями, розпущеними на вітер хоругвами, мов один чоловік, зійшла з вагіря Бель-Аллянс і спустилася в страшну долину, де впало вже стілько людий, і щезла в димах. Вийшовши з них вона появилася на другім боці долини, все суцільна й стиснена, і скорим тропом поперек хмари вистрілів із рушниць, що літали понад нею, почала підійматися на страшну болотяну похилість височини Мон-Сен-Жана. Вони їхали в гору важкі, грізні, безстрашні. В хвилях, коли не було чути вистрілів мушкетів та гармат, чути було їх кольосальний тупіт. Дві дивізії їхали двома колюмнами, дивізія Ватіє з правого, а дивізія Дельорда з лівого боку. З далека можна було побачити, як верінок височини оперізують два величезні сталеві вужі. Вони перелетіли через поле битви як чудесна поява.

Нічого подібного не бачено від часу здобуття великої редути під Москвою через тяжку кавалєрію. Мірата тут не було, але був Ней. Здавалося, що вся та маса зробилася потворою і мала лиш одну душу. Кождий шкадрон звивався і надувався як перстінь поліпа. Їх видно було крізь густий дим, якого хмара прорвалася тут і там. Суміш шоломів, криків, шабель, шалених підскоків кінських задів при грохоті гармат та реві військової музики, се був страшний галас, унятий дисципліною. В ядрі блискотіли панцирі мов луска дракона.

Се оповідання описує події неподібні до подій инших віків. Мабуть щось подібне являлося людям у старих орфічних епопеях про кентаврів, пів мужів а пів коний, тих титанів з людськими лицями і кінськими грудьми, яких гальоп грозив Олімпови, страшних, незраниміх, високих, богів і звірів у-раз.

Дивним сустіком чисел тих 26 шкадронів мало вдарити на 26 батальонів. По-за верхом площі, під заслоною замаскованої батерії ждала на них англійська піхота, уставлена в 13 квадратів, по два батальони в одім, і в двох лініях, у першій 7, а в другій 6. Вони стояли з кольбами на плечах, спокійні, німі, недвижні, ждучи того, що мало надійти. Вони не бачили кирасієрів, а кирасієри не бачили їх. Чути тільки прихід сеї хмари людий. Чули чим раз голоснійший тупіт трьох тисяч коний і мірове стукання копит у скорім тропі, хрустінне панцирів, брязкіт шабель і щось мов великий грізний подух. Стояла страшна мовчанка, потім на раз на вершку згіря показався довгий ряд піднятих рук, що потрясали шаблями, потім шоломи, труби, стяги, і 3,000 сивоусих голов закричали: „Вів ль' емперер!" („Най живе цісар!") Вся та кіннота навалилася на площину з гуком подібним до землетрясення.

На раз сталося щось трагічне. Ліворуч англійської, а праворуч нащої лінії чоло колюмни кирасієрів зупинилося з пронизливим вереском. Доїхавши до вершка сугорба в розгоні, обняті фурією, в невдержнім підйомі для знищення квадратів і гармат кирасієри побачили між собою й Англійцями рів, яр. Се була вивозова дорога до Оени.

Хвиля була страшлива. Яр був перед ними, несподіваний, широко роззявлений, з майже прямовими берегами перед кінськими ногами, глубокий на два сяжні між двома берегами. Другий ряд попихав перших, третій ряд попихав других. Коні ставали дуба, кидалися в зад, падали на хребти, дригаючи ногами в повітрі, перевертаючи та душачи їздців. Не було способу вернутися, бо ціла колюмна летіла як стріла. Сила, якої набрано для знищення Англійців, нищила їх самих. Невмолима яруга не могла перепустити їх доти, доки її всю не заріввали своїми трупами. Коні й їздці валилися в суміш гнетучи одні одних, творячи страшенну купу мяса в дебрі, а коли вся яруга заповнилася живими людьми та кіньми, решта перейшла по них. Майже третина бригади Дюбуа згибла в тій пропасти. Се був початок програної битви.

Місцевий переказ, очевидно пересадний, говорить, що в тім вивозі недалеко Оени знайшли смерть 2,000 коний і 1,500 людий. В тій цифрі мабуть містяться всі инші трупи, яких скинено до сеї дебрі другого дня по битві.

Зазначу мимоходом, що бригада Дюбуа, так тяжко діткнена сим випадком, годину перед тим смілим нападом здобула хоругов Лінебурга.

Наполеон перед виданнем наказу до сего штурму Мільгодових кирасієрів пильно придивлявся теренови, але не міг добачити тої заглубленої дороги, про яку не свідчила ані одна нитка на поверхні площини. Про те його увагу звернула на себе невеличка біла каплиця на роздорожі гостинця з Нівелля, і боячися там можливої перешкоди він запитав про се провідника Ляколта. Ляколт заперечив кивком голови. Можна сказати, що сей кивок голови бельгійського селянина спричинив упадок Наполеона.

Ще инші фатальні припадки наступили.

Чи було можливе, аби Наполеон виграв сю битву? Відповідаю, що ні. Чому? Через Веллінгтона? Через Блюхера? Ні. Через Бога.

Бонопарте побідивши під Ватерльо був би зробив щось нечуване в подіях XIX в. В Европі мала наступити нова серія подій, у якій для Наполеона не було місця. Неприхильність обставин для нього заповілася вже давнійше. Настав час упадку для сего важкого чоловіка.

(Дальше буде).

ВІДОЗВА

до односельчан села Заднишівки.

До Хвального Комітету односельчан села Заднишівки в Америці.

Письмо цінне від Вас одержали і після него точно застосувались. Ми діла довершили, як свідчить залучений відпис нотаріяльний задаткового контракту.

Знаємо, що Вам дуже було нетерпеливо очікувати на се, що ми зробимо, однакож робота мусіла посуватись обережно і поволи, на чім ми богато скористали, бо як Вам відомо перше млин сей мав коштувати 900 долярів а тепер, позаяк у нас часи на гроші дуже критичні, Кофка і Мардер мусіли продати його за 740 долярів.

Угоду підписано у нотаря і задаток зложилисьмо на руки нотаря, тому, що ми мусілисьмо заасекурувати на будучність перед можливими може передвоєнними довгами, які могліби може пізнійше виявитись.

Нотар взяв на себе обовязок очистити сей млин з всяких довгів і претенсій, які би де небудь були — так, що в будучности не будемо мати жадних сумнівів що до сего.

Як свідчить залучений контракт, решту грошей маємо дати при контракті, то є найдальше до 21. вересня 1926 року. Коли-б ми до назначеного часу не зложили решту грошей, то наш задаток пропадає, а Кофка заявив, що чекати не буде ні одного дня.

Звертаємось про те до Вас, Хвальний Комітете: Поможіть нам довершити діла, щоб не втопити задатку.

Щодо нашого села, то неможливо тепер витягнути ані одного доляра, хотяй охотників є богато, котрі би радо жертвували на ту ціль, однак не є тепер в силі.

Ми безсильні на разі, однаковож на Ваше хвальне припорученя ми млин згодили і задаткували, тому кличемо до Вас: Ратуйте нас!

До підписання контракту потрібно ще нам 440 долярів, котрі мусимо до контракту виплатити.

Святим Вашим і Хвальнoго Вашого Комітету обовязком національним є постаратись о решту грошей 440 долярів.

Дійшло до нашого відома, що до Вас прийшли також за жертвами на церкву, однаковож справа церкви вже майже рішена і гріш, який мається зібрати на поправу, є розділений а навіть мусово наложений на нумер і то церква стягне навіть судово, наколи ми такої власти не маємо.

Тому після нашої думки справа національна буде важніща від церковної, де до нашої справи Народного Дому горнуться тільки одиниці свідомі та такі, котрі почуваються до обовязку національного.

Ми се добре розуміємо, що Ваш Комітет буде мати цілий майже тягар зложений на Вас, однакож маємо повну віру, що Ви зрозумієте положення наше і не допустите до сего, щоби справа так важна, начата Вами і нами, не застрягла та не згубилась, а вийшла на світ як сонце, щоб ми хотяй в клітці замкнені могли себе показати нашим „сусідам" та показати і довести ділом, що „Ще не вмерла Україна".

Заднишівка, 22. червня, 1926 р.

Ілія Цимбалиста, предсідатель;
М. Масловський, касієр;
(Підпис секретаря нечиткий).

Згаданий Комітет села Заднишівки додає до сеї відозви:

З повисшого письма довідуємося, що наші брати і Сестри в ріднім краю дбають також про се, щоб мати народню святиню.

І наші жертви, котрі ми післали минувшого року в сумі 300 долярів, не пішли на марне, лише придбали 43 доляри і 25 центів проценту.

Збірці на повисшу ціль ще не конець. Продовжувати будемо дальше, і сего року знова відновили ті самі жертводавці свої жертви і знова зложено до сеї пори в самому Ню Йорку $200 (двасто долярів). Імена всіх жертводавців оголосимо пізнище в Свободі і в других українських часописях.

Тепер знова відзиваємося до Вас браття і сестри в цілій Америці, сповнім наш обовязок і даймо їм поміч і памятаймо те, що ми одинцем за слабі і немічні.

Жертви проситься слати на адресу касієра: Mr. M. Kawietzki, 16 East 109 St., New York, N. Y.

За Комітет:

Тимко Милещук, голова;
М. Кавецький, касієр;
І. Старик, секретар.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336. повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, дня 8-го серпня, о 1-ій годині пополудни, в гали Укр. Нар. Дому. Проситься всіх членів прибути на збори і заплатити свою вкладку. Члени, котрі занедбують плаченне вкладок, будуть суспендовані. — Григ. Степанек, фін. секр.

БОСТОН, МАСС. Тов. Дружина кн. Данила, від. 238, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, дня 8. серпня, о годині 11-ій зрана в гали церковній, 136 Arlington St. Прошу всіх членів явитися на час. Членів, котрі довгують, прошу вирівнати свої вкладки. Будеся принимати нових членів до У. Н. Союза без оплати вступного. Хто хоче вступити, прошу прийти на ті збори. тХо з членів хоче вписати свої діти так само без вступного. Котрий член опустить ті збори буде караний після статута. — Петро Музика, секр.

АВОКА, ПА. Бр. св. Івана Хрест., від. 326, повідомляє, що піврічний мітинг відбудесь о год. 2.30 попол., в неділю, дня 8. серпня, в гали Ан. Турка, 814 Мейн ул. Контрольори здадуть справозданне з обрахунку книжок. Від дітий вкладок не будеться принимати. Неявившийся член заплатить кари 50 ц. ,а урядник 1.00 дол. — Н. Колодій, предс.; Ст. Сеньків, кас.; І. Соколовський, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388, повідомляє своїх членів і членниць, що мітинг відбудеться в дуже важній справі як для мущин так і для женщин, в неділю, дня 8. серпня, о годині 2-ій пополудни в гали церковній. Наше Товариство скликує перший раз за час свого істнования женщин-членниць на спільні збори, тому не повинно бракнути ні одного члена ні членниці на сих зборах. Уряд від себе вже згори зазначує, що коли не зійдуться членниці на сей спільний мітинг, то справа що до їх смертних церемоній останеться по старому. Проситься товаришів, щоби вирівнали свої вкладки на будову Сиротинця. — Г. Мисишин, предс.; П. Огар, секр.; О. Брингілевич, кас.

Катальоґ Книгарні „Свободи"

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанє своеї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У .Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

† Абатеса ді Кастро, оповіданне, Стендаль, пер. С. Пащенко 40
* Абу Касимові капці, арабська казка І. Франка 30
* Амалюнга або дочка дебрів, оповіданне з часів боїв між Европейцями й Індіянами 20
Американські трости. — Ковбок (казка). — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі 15
† Амврин і Антіной, роман, Г. Еберс, перекл. М. Троцький, два томи 95
† Аритметичні правила А. Чепіги (перерібка В. Верниволі) 20
† Байки Езопа для української молодіжи; переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. 20, опр. 80
† Байки Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20
† Байки Івана де-ля Фонтена, переклав Л. Селянський, брош. 20, опр. 80
† Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20
* Байки небилиці 10
* Батьківщина й инші оповідання, Ів. Франка 25
* Бибайнін повісти изъ старого и нового Завіта (съ образками), написани священникомъ О. Л., опр. 1.50
† Біблія, святе письмо старого і нового завіту мовою руско-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі 3.00
† Біля машини, оповіданне В. Винниченка 10
* Блискавиці, суспільна студія і Жовнірські оповідання, Мих. Яцкова 50
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі 15
* Боги жаждуть крови, нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Папук 75
* Борба світів В. Велса 40
* Боротьба о сонце 5
* Борці за правду, повість А. Кащенка 50
† Борці за правду, історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те 45
* Борба Українського Народу за волю і незалежність. Огляд подій за рр. 1918, 1919 і 1920, і як будувалась Українська Держава. Написав Д. Долинський 1.00
† Брати Мауглі, оповідання з життя дитини між звірями, Р. Кіплінга (переклав Ю. Сірий) 60
* Буквар для дітий першого року науки (Народна Школа, перша часть), опр. 30
* Буквар Дм. Андрейка 50
* Варвара Убрик, опов. з життя в монастирах 40
* Варіят з 1906 року. — 2. Вірші. — 3. Між бурливими филями, драма на 4 дії, В. В. Бабієнка 35
Весела бандура, повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців 50
Весела книжочка, з 17 образками. Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий 35
* Ветеринар, або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і перевів після українських і англійських видавництв М. М. Белегай, з ілюстраціями 60
* Вечері на хуторі біля Диканьки, повістки Миколи Гоголя 15
„Верховина", сольова пісня з акомпаніяментом фортепяна, уложив Мих. Зазуляк 50
† Вибір поезій, О. Федьковича 10
* Віддячився, оповіданнє з козацької давнини, А. Чайковського 1.00
† Відмолодження, після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками 10
† Відродження, роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівняне видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр. 2.75
† Від себе не втечеш, оповіданне Марка Вовчка 20
Вільний чоловік і инші оповідання, Ст. Костіва 40
Вічевий співаник 5
* Вічний Жид 10
† В затінку й на сонци та инші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр. 50
* В неділю рано зілле копала, оповіданне О. Кобилянської 75
Вода в природі. — Умірковании та щирий, В. Винниченка. — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі 20
† Вступ до метафізики, нап. Анрі Берґсон, пер. Евген Яворовський 35
* В тумані, оповіданне, Л. Андреєва 20
† Всесильний доляр, оповіданнє А. Хомика, пер. Н. Суровцова 45
† Гайдамаки Тараса Шевченка, видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі ... 6.00
† Гайдамаки Т. Шевченка 50
* Галицькі анекдоти, гумористичні оповідання, Мст. Руса 10
† Галичина в життю України др. М. Лозинського 25
* Галка смерти, Свобідно за Марк Твейном переклав В. Держирука 5
* Гарна історія о терпеливій Олені, доньці Антонія, турецького цісаря з Константинополя .. 20
Гаси огонь, поки не розгорівся й инші оповідання 20
* Герой капіталу Антона Сінклера (переклала Н. Романович) 30
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями 25
* Гіпнотизм і суггестія в 2-ох частях 40
† Голод, оповіданне, В. Винниченка 5
† Гордий царь, Про царенка Івана та чортову дочку, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського 20
† Гостинці, збірка фейлетонів, Миколи Синежупанця 25
† Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі 3.75
* Грішники, роман-хроніка, О. Я. Кониського 80
* Гумор і сатира 25
† Гуморески, нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. 20
Гуцули й Гуцульщина Г. Хоткевича 25
Геновефа, оповіданне про княжну невинно засуджену на смерть 30
† Геновефа, оповіданне для народу, переповів Антін Яворівський, з численними образками 35
† Голем, оповіданне, Г. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі 1.50
* Дарвінізм Еміля Ферріера (переклад з франц.) 80
Два брати (з байок) Братів Ґріммів 15
* Два мужі — одна жінка, оповіданнє Е. Золі (переклав Ом. Ревюк) 20
* Дві могилі, оповіданне з сибірського життя І. Королевського 10
* Дві старорускі повісти про св. О. Николая, нап. др. В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями 10
* Девять братів і десята сестриця Галя, Марка Вовчка 20
† Девять братів і десята сестриця Галя, оповіданне Марка Вовчка 20
Де любов, там і Бог, оповіданне, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий) 15
† Дещо про гроші 10
* Діявольська справа, або Як ксьондз Шмідт замордував Анну Авмілер 25
* Для домашнього огнища, повість, І. Франка 85
* Доля України, вірші, Дм. Штогрина 35
* Домашна кухня, або як варити і печи, Леонтини Лучаківської, в оправі 1.00
* Домашний лікар, М. М. Белегая 75
† Достойно єсть, збірка в Шевченкові роковини 15
† Думки Тараса Шевченка 20
Дяк, оповіданне, Марка Вовчка 20
† Дужим помахом крил, роман А. Крушельницького. Перший том 45 цнт., перший том друга частина 45 цнт., другий том перша частина 50 цнт., другий том друга частина 50 цнт. Всі чотири книжки 1.90
* Еволюція в образках, Д. Гирда 1.25
* Евстахій, повість з перших віків христіянства, Хрістофа фон Шміда 30
† Електричність, Н. Р. Кемпбела 35
* Есперанто, український підручник міжнародної мови 40
* Єзуїтська преподобниця, історичне оповіданне, Ор. Левицького 25
* Єлисавета, мучениця на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський 60
* Жителі Марса, Вол. Ґериновича 10
Життє, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах 15
* Житепись чорта, М. Шустакевича 15
Жінка і її значінне в суспільнім життю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі 15
Жовнір; Оферма, оповідання з війск. життя 10
† Завдання нової школи, нап. др. Густав Вінекен 10
За вольности України Яр. Весоловського 5
† Залісе, повість Осипа Маковея, друге справлене видание, брош. 1.00
† Замітки про сільське господарство Вол. Нікольського 35
† Записна книжка, оповіданне, В. Винниченка 5
* Запорожська слава, історичне оповіданне, А. Кащенка 50
† Запорожці, казка Івана Нечуя Левицького ... 20
* За рідний край, оповіданне з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки 30
За сестрою, оповіданне з козацької старини, Андр. Чайковського 35
† Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, опр. 1.50
† Збірка „Вільного Слова" за перший рік видання в полоні 1916 року 10
* Збірка оповідань для української молодіжи .. 40
Збірка повісток 10
† Збірник народних пісень і дум, брош. 50, опр. 65
† З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листе" й „Великі роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій, в оправі 3.40
† Звідки взялися і що значать назви „Русь" і „Україна", др. Л. Цегельського 30
† З Дніпра на Дунай, оповідання для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-те 40
† Земля, повість Ольги Кобилянської, опр. 2.00
З життя первісного чоловіка, про життя первісних і сучасних дикунів 35
† З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся 60
† З культурного життя України, нап. др. Зенон Кузеля 10
* З ласки родини, повість в 3-ох частях, др. А. Чайковського 1.50
† Змагання, оповіданне, А. Крушельницького ... 90
Знання життя, др. С. Демидчука 30
† Зоольоґія для вищих початкових шкіл та ґімназій з багатьома малюнками та барвними таблицями, нап. др. Іван Раковський, брош. 50 опр. 75
З років війни, сатиричні ілюстрації з европейської війни, оповідання і инше про старий край і Америку 30
* З теренів европейської війни, що ділось і діесь в нашім ріднім краю 50
* З фільозофії політики, нап. др. А. Крістензен, пер. Мих. Лозинський 65
† Знак чотирох, дитективний роман, нап. Конан Дойл 75
* Іван Дурак та инші оповідання, гр. Л. Толстоя .. 25
* Іван Франко, біографічно-літературний нарис 20
* Із звірячого царства, перша сотня найкращих казок. Зібрав В. Держирука 20
* Ікона Пречистої Діви, оповіданне для народа, нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Вас. Мереньків 10
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації).—Катерина (3 ілюстрації). — Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам. — Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алькоголізм і діти 20
* Ілюстрована історія України в 2-ох томах, М. Грушевського, в оправі 3.25
* Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в Бога 50
* Ілюстроване українське письменство в житеписях, др. М. Пачовського 35
* Індустріяльний юніонізм Даниїла де Леон і Промова В. Дебса 25
† Інститутка, оповіданне Марка Вовчка 20
* Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) 1.50
† Історія Греції та Риму для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський 65
Історія заложення Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Снiжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі 15
* Історія Московщини до Петра Великого 40
* Історія о золотокрилім лицарю 10
* Історія про гарну Магельону, оповіданне з давних часів, і Про злодія у селі Гаківниці, оповіданне, П. Куліша 25
* Історія про Луця Заливайка, Ів. Наумовича ... 30
* Історія про сироту Івася 20
* Історія України-Руси, з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком ґеографії українських земель 40
† Історія української громади в Раштаті, нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями 1.75
† Казки братів Ґріммів, з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті 20
† Казки братів Ґрімм в чотирох томах з 180 малюнками, том I. 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок) 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 82-ма малюнками, частина друга (пять казок) 60
Казки про Циганів 10
† Казки Бехштайна, ч. 1 50
† Казки Бехштайна, ч. 2 50
† Кайдашева сімя, повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, опр. 1.50
* Каменярі, журнал студентського кружка за рік 1919 .... 1.00
* Камінна душа, повість, Гната Хоткевича 1.50
* Карл Маркс, його життє і наука, Еміля Гекера 15
* Кармелюк і Невільничка, оповідання Марка Вовчка 20
† Кармелюк, Невільничка, народні оповідання Марка Вовчка 20
* Катихизм христіянсько-католицької релігії, третий наклад 30
* Кльод Ґе і другі оповідання 20
* Кляса проти кляси, Л. Мартова 5
† Книжка про Німеччину. Німецький край, німецька праця, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі 1.00
* Кобзар Т. Шевченка (в 1-ім томі) 1.00
* Кобзар Т. Шевченка (в 2-ох томах) 1.50
† Кобзар Тараса Шевченка, з портретом автора, сторін XVI+707, опр. 2.50
* Козацька пімста, оповіданне з козацької старовини, А. Чайковського 30
† Козацька помста, оповідання з козацької старовини, Андрія Чайківського, друге видання .. 40
* Коли зійшло сонце, оповіданне з 2.000 року, П. Крата 30
† Колядни або пісні на Рождество Христове, одиноке на народню мову поправлене видання 20
Коляди і щедрівки на Різдво Христове і Богоявленне, з додатком пісень страстних, воскресних і инших пісень церковних 25
† Контрасти, нарис, В. Винниченка 10
* Коротка історія біблійна, Старий і Новий Завіт 50

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на C. O. D. не висилається. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у понисшій адресі.

„SVOBODA". 83 Grand Street, Jersey City, N. J.